

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2020

o provádění zvláštních režimů v oblasti zahraničního obchodu

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie¹⁾ působnost a pravomoci orgánů k provádění zvláštních režimů v oblasti zahraničního obchodu.

§ 2

Zvláštní režimy v oblasti zahraničního obchodu

Zvláštními režimy v oblasti zahraničního obchodu se pro účely tohoto zákona rozumí systémy kontroly obchodu podle nařízení Rady (ES) č. 2271/96 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821.

CELEX 32017R0821

CELEX 31996R2271

§ 3

Působnost ministerstva

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „ministerstvo“)

- a) je příslušným orgánem k uplatňování nařízení Rady (ES) č. 2271/96,
- b) je příslušným orgánem k uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821,
- c) je orgánem odpovědným za zajištění jednotného a účinného provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 podle čl. 10 odst. 3 tohoto nařízení.

¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 ze dne 17. května 2017, kterým se stanoví povinnosti náležitě péče v dodavatelském řetězci pro unijní dovozce cínu, tantalu a wolframu, jejich rud a zlata pocházejících z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí.

Nařízení Rady (ES) č. 2271/96 ze dne 22. listopadu 1996 o ochraně proti účinkům právních předpisů přijatých určitou třetí zemí uplatňovaných mimo její území, jakož i proti účinkům opatření na nich založených nebo z nich vyplývajících, v platném znění.

- d) provádí následné kontroly podle čl. 3 odst. 2 a čl. 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 (dále jen „kontroly“).
- e) ukládá opatření k nápravě podle § 5.
- f) spravuje veřejný seznam kontrol dostupný na internetových stránkách ministerstva,
- g) informuje Evropskou komisi a příslušné orgány členských států o nedostacích zjištěných kontrolami podle čl. 13 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821.
- h) předkládá Evropské komisi zprávu o provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 podle čl. 17 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821.

CELEX 32017R0821

CELEX 31996R2271

§ 4

Generální ředitelství cel

(1) Generální ředitelství cel poskytuje ministerstvu na jeho žádost do 30 dnů ode dne jejího obdržení v souvislosti s plněním úkolů uvedených v § 3 písm. b) až h) následující informace:

- a) identifikační údaje unijního dovozce²⁾ (dále jen „dovozce“) a odesílatele nerostných surovin nebo kovů uvedených v příloze I nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 (dále jen „nerostná surovina nebo kov“), a to
 - 1. jméno, případně jména, a příjmení, místo pobytu, případně místo podnikání, obchodní firmu nebo název a adresu sídla,
 - 2. identifikační číslo, bylo-li přiděleno.
- b) popis nerostné suroviny nebo kovu, obchodní název a druh podle jeho zařazení v kombinované nomenklatuře, případně dělení na TARIC kódy,
- c) množství dovezené nerostné suroviny nebo kovu vyjádřené v kilogramech,
- d) hodnotu dovezené nerostné suroviny nebo kovu a
- e) zemi odeslání a zemi původu nerostné suroviny nebo kovu.

(2) Poskytnutí informací podle odstavce 1 není porušením mlčenlivosti podle daňového řádu.

CELEX 32017R0821

²⁾ Čl. 2 písm. l) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821.

§ 5

Opatření k nápravě

(1) Zjistí-li ministerstvo na základě provedené kontroly nedostatky v provádění povinností dovozce stanovených nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821, uloží mu za účelem nápravy zjištěných nedostatků opatření k nápravě, která spočívají zejména v

- a) poskytnutí dodatečných úplných interních záznamů, materiálů nebo dokumentů,
- b) odání, doplnění nebo aktualizaci zprávy o auditu splňující požadavky čl. 6 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821,
- c) aktualizaci údajů o celoročním dovozu příslušných nerostných surovin nebo kovů, nebo
- d) uvedení vnitřních systémů řízení do souladu s povinnostmi dovozce podle čl. 4 až 6 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821.

(2) Dovoze předloží ministerstvu do 30 dnů ode dne doručení výzvy k provedení opatření k nápravě časově konkrétní a s ohledem na povahu tohoto opatření k nápravě přiměřený plán jejich provádění.

(3) Ministerstvo po ukončení kontroly zveřejní ve veřejném seznamu kontrol dostupném na internetových stránkách ministerstva po dobu 3 let název a identifikační číslo právnické osoby nebo jméno, případně jména, a příjmení, případně obchodní firmu a identifikační číslo podnikající fyzické osoby a výsledek kontroly. Výsledkem kontroly se rozumí údaj „dovozce splnil povinnosti stanovené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821“ nebo „dovozce nesplnil povinnosti stanovené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821“.

(4) Ministerstvo uchovává záznamy o kontrolách po dobu 5 let od ukončení kontroly.

CELEX 32017R0821

Přestupky

§ 6

(1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba uvedená v čl. 11 nařízení Rady (ES) č. 2271/96, která provádí operace v mezinárodním obchodu nebo pohybu kapitálu a související obchodní činnosti mezi Evropskou unií a třetími zeměmi, se dopustí přestupku tím, že

- a) neuvědomí Evropskou komisi nebo ministerstvo o skutečnostech uvedených v čl. 2 nařízení Rady (ES) č. 2271/96 nebo neposkytne Evropské komisi nebo ministerstvu všechny související informace, nebo

b) poruší povinnost uvedenou v čl. 5 nařízení Rady (ES) č. 2271/96.

(2) Za přešupek podle odstavee 1 lze uložit pokutu do

a) 150 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavee 1 písm. a),

b) 450 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavee 1 písm. b).

CELEX 31996R2271

§ 7

Přešupky podle tohoto zákona projednává ministerstvo.

§ 8

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení, s výjimkou ustanovení § 3 písm. c) až h) a § 5, která nabývají účinnosti dnem 1. ledna 2021.

CELEX 32017R0821

CELEX 31996R2271

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. OBECNÁ ČÁST

1. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Předkládaný návrh zákona je adaptačním předpisem k přímo použitelnému nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 ze dne 17. května 2017, kterým se stanoví povinnosti náležité péče v dodavatelském řetězci pro unijní dovozce cínu, tantalu a wolframu, jejich rud a zlata pocházejících z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí (dále jen „nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821“) a přímo použitelnému nařízení Rady (ES) č. 2271/96 ze dne 22. listopadu 1996 o ochraně proti účinkům právních předpisů přijatých určitou třetí zemí uplatňovaných mimo její území, jakož i proti účinkům opatření na nich založených nebo z nich vyplývajících ve znění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/1100 (dále jen „nařízení Rady (ES) č. 2271/96“).

Obě výše uvedená nařízení představují zvláštní unijní úpravu určitých režimů v oblasti zahraničního obchodu, které se na rozdíl od standardního obchodního režimu liší svým speciálním charakterem. Jelikož dosud nebyla do českého právního řádu implementována právní úprava těchto zvláštních režimů, jeví se jako nejvhodnější přijmout nový samostatný zákon, který může v budoucnu sloužit jako právní nosič obdobných zvláštních režimů stanovených unijním právem, které Česká republika bude muset implementovat do svého právního řádu.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 představuje prostřednictvím kontroly obchodu s nerostnými surovinami pocházejícími z oblastí konfliktů jeden ze způsobů, jak odstranit financování ozbrojených skupin a zlepšit nepříznivou situaci v těžebním sektoru v nestabilních regionech. Před vydáním tohoto nařízení nebyla daná oblast v EU předmětem regulace.

Nařízením Rady (ES) č. 2271/96 mají být odvráceny negativní účinky extraterritoriální aplikace právních aktů třetích zemí na fyzické a právnické osoby podléhající jurisdikci členských států EU. Toto nařízení umožňuje chránit zájmy EU a zájmy uvedených fyzických a právnických osob zrušením, neutralizací, zablokováním nebo jiným potlačením účinků příslušných zahraničních právních aktů.

V příloze nařízení Rady (ES) č. 2271/96 jsou taxativně vyjmenované právní předpisy Spojených států amerických (dále jen „USA“), z nichž první se týká Kuby a ukládá dodržovat hospodářské a finanční embargo uvalené ze strany USA na Kubu, a zejména nevyvážet do USA zboží nebo služby kubánského původu nebo obsahující materiál nebo zboží pocházející z Kuby, ať přímo, nebo prostřednictvím třetích zemí; neobchodovat se zbožím, které se nachází nebo se nacházelo na Kubě, nebo které bylo přes Kubu převáženo; nevyvážet zpětně do USA cukr pocházející z Kuby bez oznámení příslušného vnitrostátního orgánu vývoze; nedovážet do USA výrobky z cukru bez ujištění, že tyto výrobky nepocházejí z Kuby; zmrazit kubánský majetek a finanční operace s Kubou; skončit operace (trafficking) se zbožím původně vlastněným americkými občany (včetně Kubánců, kteří získali americké občanství) a vyvlastněným kubánským režimem.

Další právní předpis USA se týká Íránu a Libye a požaduje neinvestovat do Íránu a Libye po dobu dvanácti měsíců částku vyšší než 40 milionů USD, která by přímo a významně přispěla k posílení schopnosti Íránu a Libye rozvíjet jejich ropné zdroje.

Od přijetí nařízení (ES) č. 2271/96 v roce 1996 došlo k mnohým změnám v politicko-ekonomické situaci ve světě. V roce 2015 byl s cílem zmírnit napětí pramenící z iránského jaderného programu vytvořen společný komplexní akční plán (dále jen „JCPOA“) mezi Íránem na jedné straně a Čínou, Francií, Německem, EU, Ruskem, Spojeným královstvím a USA na straně druhé. Účelem této dohody je zajistit, aby iránský jaderný program nebyl využit pro vojenské účely. JCPOA se provádí od 16. ledna 2016, kdy zároveň došlo ke zrušení většiny hospodářských a finančních sankcí vůči Íránu souvisejících s jadernými otázkami. Dne 8. května 2018 USA odstoupily od JCPOA a opětovně uvalily všechny sankce, které byly podle této dohody dříve zrušeny. V reakci na to Evropská komise dne 6. června 2018 zahájila proces aktualizace nařízení (ES) č. 2271/96. Výsledkem tohoto procesu bylo zařazení seznamu amerických extraterritoriálních sankcí do jeho přílohy. Aktualizované nařízení vstoupilo v platnost dne 7. srpna 2018 jako nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/1100 ze dne 6. června 2018, kterým se mění příloha nařízení Rady (ES) č. 2271/96 o ochraně proti účinkům právních předpisů přijatých určitou třetí zemí uplatňovaných mimo její území, jakož i proti účinkům opatření na nich založených nebo z nich vyplývajících.

Za účelem řádné kontroly a vymáhání plnění povinností vyplývajících pro ČR z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 a nařízení Rady (ES) č. 2271/96 je nutné v českém právním řádu určit příslušný orgán plnící úkony plynoucí z nařízení a stanovit pravidla týkající se porušení povinností a sankce, které bude daný orgán ukládat kontrolovaným subjektům při porušení těchto nařízení.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/429 ze dne 11. ledna 2019, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821, pokud jde o metodiku a kritéria posuzování a uznávání systémů náležité péče v dodavatelském řetězci týkajících se cínu, tantalu, wolframu a zlata, má k návrhu zákona pouze širší vztah a není potřeba provést adaptaci. Existenci tohoto nařízení v přenesené pravomoci předpokládá čl. 8 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821. Role Ministerstva průmyslu a obchodu jako orgánu příslušného k uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 a odpovědného za zajištění jednotného a účinného provádění tohoto nařízení se ve spojitosti s nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/429 týká pouze předávání informací a komunikace s Evropskou komisí.

Současná právní úprava je ve vztahu k zákazu diskriminace a rovnosti žen a mužů neutrální, jelikož na výše uvedené zvláštní režimy nijak nereaguje.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu rovnosti mužů a žen

Návrh zákona obsahuje pouze takovou úpravu, kterou je nutné přijmout k řádné adaptaci českého právního řádu na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 a nařízení Rady (ES) č. 2271/96. Za účelem řádného provádění obou nařízení zákon stanoví příslušný orgán státní správy (Ministerstvo průmyslu a obchodu) a vymezuje jeho kompetence a povinnosti.

Návrh zákona rovněž určuje opatření k nápravě pro dovozce, kteří nesplní povinnosti dané nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 a přestupky osob provádějících operace v mezinárodním obchodu nebo pohybu kapitálu a související obchodní činnosti mezi EU a třetími zeměmi, které nesplní povinnosti dané nařízením Rady (ES) č. 2271/96.

Vzhledem k tomu, že jsou v návrhu zákona stanoveny přestupky a správní tresty za jejich spáchání, dojde-li k porušení nařízení Rady (ES) č. 2271/96, je nezbytné implementovat toto nařízení právní normou vyšší právní síly, a to zákonem.

Navrhovaná právní úprava nemá dopad ve vztahu k zákazu diskriminace ani ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

3. Výjimka z povinnosti provést hodnocení dopadů regulace (RIA)

Návrh zákona má adaptační charakter a představuje minimalistickou implementaci nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 a nařízení Rady (ES) č. 2271/96, neboť obsahuje jen takovou úpravu, kterou je nutné přijmout k řádné adaptaci českého právního řádu na uvedená nařízení. Vzhledem k této skutečnosti byla na základě ustanovení části I. bodu 5.5. Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) udělena předsedou Legislativní rady vlády výjimka z provedení hodnocení dopadů regulace (RIA).

4. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Nařízení EU jsou pro členské státy závazná v celém svém rozsahu a současně přímo použitelná (čl. 288 Smlouvy o fungování EU (dále jen „SFEU“)), tj. mohou zakládat, měnit a rušit právní vztahy v zásadě bez toho, že by musela být recipována do právních řádů členských států. Tyto mimořádné normativní vlastnosti nařízení EU však neznamenají, že v některých případech nejsou členské státy povinny přijmout určitá legislativní a správní opatření nezbytná k zajištění úplné a řádné implementace nařízení EU, tedy v určitém rozsahu je provést.

Povinnost přijmout opatření k zajištění implementace nařízení EU, resp. k jeho provedení ve vnitrostátním právním řádu, nastupuje zejména tehdy, jestliže to nařízení EU výslovně stanoví.

Z čl. 288 odst. 2 SFEU ve spojení s čl. 4 Smlouvy o EU (dále jen „SEU“) plyne členskému státu povinnost usnadňovat EU plnění jejich úkolů a zdržet se opatření, která by ohrožovala dosažení jejich cílů a učinit veškerá vhodná obecná nebo zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají ze Smluv nebo z aktů orgánů EU. Z uvedeného se dovozuje jednak povinnost členských států odstranit ze svého právního řádu ustanovení, která by byla neslučitelná s akty přijatými institucemi EU a zdržet se přijímání neslučitelných ustanovení i pro futuro, jednak i povinnost přijmout další opatření pozitivní povahy směřující k posílení účinnosti nařízení, zejména stanovit sankce za porušení nařízení pro osoby ve své jurisdikci.

Nadto dle čl. 21 Metodických pokynů pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v EU (dále jen „Metodické pokyny“) je třeba adaptovat české právní předpisy na nařízení, pokud nařízení vyžaduje jejich doplnění nebo je-li to nutné

k zajištění řádné aplikace, pokud je třeba odstranit rozpor s nařízením, pokud nařízení předpokládá výkon nové působnosti státním orgánem a pokud je třeba upravit sankce.

Ve světle těchto obecných hledisek je třeba přistupovat i k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 a nařízení Rady (ES) č. 2271/96, která předpokládají výkon nové působnosti příslušného orgánu (Ministerstvo průmyslu a obchodu) a upravují opatření k nápravě a sankce, které si členské státy mají stanovit. Nadto je v souvislosti s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 předpokládána také spolupráce celního orgánu, kterým je Generální ředitelství cel.

Navrhovaná úprava je tak nezbytná k zajištění řádné adaptace českého právního řádu na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 a nařízení Rady (ES) č. 2271/96. Tato povinnost vyplývá ze SFEU i SEU a Metodických pokynů.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Předkládaný návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Navrhovaná úprava je v souladu

- s článkem 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“), podle něhož lze státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon,
- s článkem 41 odst. 2 Ústavy, podle kterého má vláda právo zákonodárné iniciativy, a také v souladu s § 24 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, který mimo jiné uvádí, že ministerstva připravují návrhy zákonů a jiných právních předpisů týkajících se věcí, které patří do jejich působnosti, jakož i návrhy, jejichž přípravu jim uložila vláda,
- s článkem 79 odst. 1 Ústavy, podle něhož lze působnost správních orgánů stanovit pouze zákonem.

Navrhovaná právní úprava je rovněž v souladu s Listinou základních práv a svobod, vyhlášenou usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., jako součást ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“), a to jmenovitě s následujícími ustanoveními:

- ustanovení čl. 2 odst. 2 Listiny, podle kterého lze státní moc uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví,
- ustanovení čl. 2 odst. 3 Listiny, podle kterého každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá,
- ustanovení čl. 4 odst. 1 Listiny, podle kterého mohou být ukládány povinnosti toliko na základě zákona v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.

Respektuje též obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není v rozporu s nálezy Ústavního soudu.

6. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s předpisy EU, judikaturou soudních orgánů EU a obecnými právními zásadami práva EU. S poukazem na sekundární právo EU lze konstatovat, že také v tomto ohledu předkládaná právní úprava respektuje závazky, které pro ČR v této oblasti z členství v EU vyplývají, neboť v důsledku přijetí navrhovaného zákona dojde k adaptaci právního řádu ČR na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821, které upravuje kontrolu obchodu s nerostnými surovinami pocházejícími z oblastí konfliktů, a nařízení Rady (ES) č. 2271/96, které upravuje oblast ochrany proti extraterritoriálním účinkům právních předpisů třetích zemí.

7. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh zákona je plně v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, včetně SEU a SFEU, a dále s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s Úmluvou o ochraně lidských práv a svobod (dále jen „Úmluva“), zejména se zásadou práva na spravedlivý proces (článek 6 Úmluvy), uložení trestu jen na základě zákona (článek 7 Úmluvy) a práva nebýt souzen nebo potrestán dvakrát (článek 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě) a dále s judikaturou s tím související.

8. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

A) Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Návrh zákona nepředpokládá zvýšené dopady na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty.

B) Dopad na podnikatelské prostředí

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 je od svého vstupu v platnost přímo použitelné ve všech členských státech EU a české podnikatelské subjekty budou povinnostmi plynoucími pro ně z tohoto nařízení vázány. Přímými dopady navrhované právní úpravy na podnikatele mohou být kontrolujícím orgánem uložená opatření k nápravě, včetně souvisejícího zveřejnění výsledků kontrol. V případě zveřejnění subjektu, jehož vnitropodnikové postupy byly v průběhu kontroly shledány v souladu s povinnostmi uvedeného nařízení, lze potom ve vztahu ke společenské odpovědnosti firem předpokládat pozitivní dopad na dobré jméno společnosti.

Opatření k nápravě nemají formu pokut, s výjimkou možnosti uplatnit příslušná ustanovení (§ 10 odst. 2 a odst. 3, § 15) zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů, na základě kterých je možné v daných případech pokuty uložit.

Nařízení Rady (ES) č. 2271/96 je od svého vstupu v platnost v roce 1996 rovněž přímo použitelné ve všech členských státech EU a české podnikatelské subjekty jsou tak povinnostmi plynoucími pro ně z tohoto nařízení vázány od vstupu ČR do EU. Přímými dopady navrhované právní úpravy na podnikatele mohou být sankcionujícím orgánem uložené správní tresty ve formě pokut a dále náklady spojené s odesláním oznámení podle čl. 2 nařízení Rady (ES) č. 2271/96. Současně je možno předjímat kladný dopad navrhované právní úpravy při ochraně podnikatelských subjektů proti extraterritoriálním účinkům právních předpisů třetích zemí, které brání zejména volnému pohybu zboží, služeb a kapitálu.

C) Sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny.

D) Dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné dopady na životní prostředí.

E) Dopady na spotřebitele

Navrhovaná právní úprava bude mít pozitivní dopady na spotřebitele, neboť budou moci být informováni o dovozcích surovin a kovů, kteří plní či neplní povinnosti dané nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 (tzn. o dovozcích, kteří budou či nebudou mít ve svých vnitřních systémech řízení implementován systém náležité péče v dodavatelském řetězci dle uvedeného nařízení).

9. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ochranou soukromí a osobních údajů. Je zajištěna jejich standardní ochrana v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

Navrhovaná právní úprava předpokládá zveřejňování výsledků kontrol na internetových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu v rozsahu název a identifikační číslo právnické osoby nebo jméno, případně jména, a příjmení, případně obchodní firma a identifikační číslo podnikající

fyzické osoby včetně výsledku kontroly u každé z nich (návrh zákona zmiňuje dvě možné kategorie výsledků).

Kategoriemi dotčených subjektů údajů, pokud jde o zveřejňování kontrolovaných dovozců, jsou podnikající fyzické osoby a taktéž právnické osoby, na které se však ochrana osobních údajů nevztahuje. Výsledky kontrol nepodnikajících fyzických osob se dle návrhu zákona zveřejňovat nebudou. Suroviny a kovy uvedené v příloze I nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821, dovezlo do ČR v roce 2018 celkem 10 podnikajících fyzických osob a 8 nepodnikajících fyzických osob. Jejich dovozy však byly minimální a nepřekročily hranice dovozů dané přílohou I zmíněného nařízení. Do kontroly (a následného zveřejnění výsledků kontrol) by tak byly zahrnuty pouze právnické osoby. Tento stav předpokládáme shodný také v dalších letech.

Pokud jde o údaje získané od Generálního ředitelství cel, na základě kterých budou probíhat kontroly dovozců, kategoriemi dotčených subjektů jsou podnikající fyzické osoby, případně nepodnikající fyzické osoby a taktéž právnické osoby, na které se však ochrana osobních údajů nevztahuje.

Údaje obdržené od Generálního ředitelství cel, případně od dovozců samotných, budou uloženy elektronicky v rámci interního systému spisové služby Ministerstva průmyslu a obchodu a taktéž v listinné podobě pro vnitřní potřebu ministerstva. Tyto údaje budou uchovávány po dobu pěti let (dle čl. 12 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821). Následně budou archivovány dle příslušných vnitřních předpisů Ministerstva průmyslu a obchodu. Výsledky kontrol budou z internetových stránek ministerstva vymazány po třech letech. To však nebrání Ministerstvu průmyslu a obchodu na základě výše uvedených informací poskytnutých ze strany Generálního ředitelství cel provést na základě výsledků posouzení rizik novou kontrolu i v budoucnu a údaje o kontrolované osobě znovu zveřejnit.

Zabezpečení osobních údajů:

- v listinné podobě – osobní údaje budou uloženy v uzamykatelném prostoru s přístupem pouze pro pracovníky útvaru Ministerstva průmyslu a obchodu, kteří budou vykonávat kontroly.
- v elektronické podobě – osobní údaje budou uloženy v rámci interního systému spisové služby Ministerstva průmyslu a obchodu a uloženy na síťovém disku ministerstva s přístupem pouze pro pracovníky útvaru, kteří budou vykonávat kontroly.

Zabezpečení ve fyzické a elektronické podobě dále podléhá vnitřním předpisům Ministerstva průmyslu a obchodu v daných oblastech. Zpracovatelem osobních údajů bude pouze Ministerstvo průmyslu a obchodu bez externího zpracovatele. Předávání osobních údajů do třetích zemí nebude probíhat.

Subjekt osobních údajů může uplatnit vybraná práva (uvedeny níže s odkazem na jednotlivé články nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679) skrze podání žádosti zveřejněné v Prohlášení ke zpracování osobních údajů na internetových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu.

Právo na informace dle čl. 13 a 14 – ano

Právo na přístup k osobním údajům dle čl. 15 – ano

Právo na opravu dle čl. 16 – ano

Právo na výmaz dle čl. 17 – ne

Právo na omezení zpracování dle čl. 18 – ne

Právo na přenositelnost údajů dle čl. 20 – ne

Právo vznést námitku dle čl. 21 – ne

Automatizované individuální rozhodování dle čl. 22 – neprobíhá.

Předkladatel provedl posouzení nezbytnosti a přiměřenosti operací zpracování osobních údajů a na základě hodnocení rizikovosti zpracování osobních údajů vyhodnotil riziko pro práva a svobody subjektů údajů jako vysoké. V první řadě je však potřeba uvést, že adaptované nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 v článku 16 odst. 1 ukládá členským státům povinnost stanovit pravidla, která se použijí při porušení tohoto nařízení, neboť bez hrozby přiměřené a dostatečně odrazující sankce je ukládání jakékoli povinnosti či zákazu neúčinné.

Sankce navržená v uvedeném ustanovení se vztahuje na podnikatele, tedy kvalifikovaný subjekt, který je povinen v rámci své podnikatelské činnosti plnit stanovené povinnosti.

Předkladatel si je vědom práv fyzických osob na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním jejich osobních údajů, které jim zaručuje Listina ve svém článku 10, jakožto součást ústavního pořádku ČR.

Na druhé straně je však třeba mít též na zřeteli, že nedotknutelnost osoby může být omezena, pokud tak stanoví zákon, jestliže potřeba ochrany jiného ústavně zaručeného práva je silnější. **S ohledem na dopady, které do evropského prostředí mohou mít důsledky financování rizikových ozbrojených či vykořisťovatelských skupin v nestabilních vysoce rizikových oblastech, kde finanční zdroje jsou pro tyto skupiny získávány z obchodu s nerostnými surovinami, je třeba přisvědčit, že v takovém případě jednoznačně převažuje zájem na odpovědném přístupu k obchodování v těchto oblastech.** Pojem odpovědného získávání nerostných surovin je uveden v aktualizovaných pokynech OECD pro nadnárodní společnosti a je v souladu s obecnými zásadami OSN v oblasti podnikání a lidských práv. Tyto dokumenty mají za úkol prosadit postupy náležité péče v dodavatelském řetězci v případech, kdy podnikatelé získávají nerostné suroviny z oblastí postižených konfliktem a nestabilitou. V těchto oblastech dochází běžně k porušování lidských práv, které může mít formu dětské práce, sexuálního násilí, mizení osob, nuceného přesídlování a ničení rituálně nebo kulturně významných míst nebo násilí používané k ovládnutí místního obyvatelstva.

Zapojení do obchodního řetězce s těmito vykořisťovatelskými skupinami znamená ve svém důsledku vtažení evropského spotřebitele do praktik porušujících základní lidská práva a do mimo unijních konfliktů, které mají vážné dopady zejména na práva žen, neboť ozbrojené skupiny často používají hromadné znásilňování jako záměrnou strategii k zastrašování a ovládnutí místního

obyvatelstva za účelem prosazení svých zájmů. Proto je unijním dovozcům stanovena odpovědnost za dodržování povinností náležité péče stanovených adaptovaným nařízením a předloženým návrhem zákona.

Obdobnou formu nápravných opatření (zveřejnění kontrolovaných podnikatelských subjektů) zvažují taktéž ostatní členské státy EU. Zavedením této formy v ČR by tak bylo dosaženo jednotnějšího přístupu kontrolních orgánů v EU.

Pro zavedení nápravného opatření formou zveřejňování podnikatelských subjektů svědčí rovněž **měníci se chování spotřebitelů a firem vyžadujících při svém nákupním rozhodování informace o společenské odpovědnosti firem.** Zveřejněné informace tak mohou pomoci podnikatelským subjektům v navazující části dodavatelského řetězce **ke zlepšení konkurenceschopnosti.**

Zvoleny byly pouze **základní osobní údaje, které již jsou veřejně dostupné.** Pokud jde o zveřejněný výsledek kontroly, byly zvoleny taktéž pouze **základní informace obecného charakteru, které nikterak nekonkretizují zjištěné nedostatky** a zároveň postačují k cílům uvedeným ve výše uvedených odstavcích. Jak již bylo uvedeno výše, dle návrhu zákona nebude docházet ke zveřejňování údajů nepodnikajících fyzických osob. Na základě dat z roku 2018 je navíc zřejmé, že ke kontrole by nebyla vybrána žádná fyzická osoba, ať už podnikající či nepodnikající. Zveřejněné údaje by se tak týkaly pouze právnických osob, na které se ochrana osobních údajů nevztahuje. Tento stav se předpokládá také v dalších letech. Vysoké riziko pro práva a svobody subjektů údajů vzešlé z uvedeného hodnocení tak leží pouze v teoretické rovině.

10. Zhodnocení korupčních rizik

Při zpracování předkládaného návrhu zákona zohlednil předkladatel kritérium omezení korupčních příležitostí při aplikaci navrhovaného zákona. Dozor nad dodržováním povinností plynoucích z přímo použitelných nařízení budou vykonávat odborné útvary Ministerstva průmyslu a obchodu, které má propracované vnitřní mechanismy kontroly, včetně určení konkrétních odpovědných osob. V procesních záležitostech budou postupovat podle příslušných právních předpisů.

Předkládaný návrh nemá vliv na dostupnost informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Návrh dále není v rozporu s požadavky na transparentnost a otevřenost dat.

11. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh zákona nemá dopad na bezpečnost nebo obranu státu.

B. Zvláštní část

K § 1

Návrh zákona je adaptačním předpisem nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 ze dne 17. května 2017, kterým se stanoví povinnosti náležitě péče v dodavatelském řetězci pro unijní dovozce cínu, tantalu a wolframu, jejich rud a zlata pocházejících z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí (dále jen „nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821“) a nařízení Rady (ES) č. 2271/96 ze dne 22. listopadu 1996 o ochraně proti účinkům právních předpisů přijatých určitou třetí zemí uplatňovaných mimo její území, jakož i proti účinkům opatření na nich založených nebo z nich vyplývajících, v platném znění (dále jen „nařízení Rady (ES) č. 2271/96“). Jedná se o zvláštní unijní úpravu určitých režimů v oblasti zahraničního obchodu, které se na rozdíl od standardního obchodního režimu liší svým speciálním charakterem.

K § 2

Toto ustanovení v souladu s adaptovanými nařízeními (nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 a nařízením Rady (ES) č. 2271/96) vymezuje, co se pro účely navrhovaného zákona rozumí zvláštními režimy v oblasti zahraničního obchodu.

K § 3

Předmětem návrhu zákona je v souladu s čl. 10 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 a s čl. 2 a čl. 10 nařízení Rady (ES) č. 2271/96 zejména určení orgánu odpovědného za provádění nařízení, stanovení pravidel týkajících se porušení povinností stanovených v předmětných nařízeních a ukládání sankcí v případě porušení právních povinností.

K § 4

Ministerstvo průmyslu a obchodu nedisponuje přístupem k databázi dovozců nezbytným pro provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821. Z tohoto důvodu se navrhuje, aby Generální ředitelství cel poskytovalo Ministerstvu průmyslu a obchodu na jeho žádost do 30 kalendářních dnů ode dne jejího obdržení informace nezbytné k řádnému provádění tohoto nařízení.

K § 5

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 v čl. 16 odst. 1 a 3 ukládá členským státům povinnost zavést pravidla při porušení nařízení a taktéž nápravná opatření, která mají být v případě porušení pravidel přijata unijním dovozcem.

Navrhuje se proto, aby dovozce, který dané nařízení poruší, byl vyzván k doplnění potřebné dokumentace, předložení plánu provádění opatření k nápravě a uvedení svých vnitřních systémů řízení do souladu s požadavky nařízení. Tento postup je v souladu s předpokládanou jednotnou praxí odpovědných orgánů jednotlivých členských států EU.

V zájmu transparentnosti a informování firem v příslušném dodavatelském řetězci, odborné veřejnosti a spotřebitelů se navrhuje, aby výsledky provedených kontrol byly zveřejněny způsobem umožňujícím dálkový přístup. V praxi se předpokládá zveřejnění názvu a identifikačního čísla právnické osoby nebo jména, případně jmen, a příjmení, případně obchodní firmy a identifikačního

číslo podnikající fyzické osoby včetně výsledku kontroly u každé z nich (tedy zveřejnění informace, zda subjekt vyhověl požadavkům příslušné legislativy EU či nikoliv). Se zveřejňováním údajů fyzických nepodnikajících osob návrh zákona nepočítá. Zveřejnění subjektu se navrhuje po dobu tří let s možností opakovaného zveřejnění, pokud bude subjekt na základě výsledků posouzení rizik vybrán ke kontrole opakovaně.

Stanovení finančních sankcí nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 ve své současné podobě výslovně neuvádí. Naopak, dle čl. 17 odst. 3 tohoto nařízení na základě výsledků přezkumu fungování a účinnosti nařízení provedeného nejpozději do r. 2023 (a následně každé tři roky) Evropská komise posoudí, zda by příslušné orgány členských států měly mít pravomoc uložit sankce unijním dovozcům, kteří trvale neplní povinnosti stanovené tímto nařízením. V tomto ohledu může Evropská komise v případě potřeby předložit konkrétní legislativní návrh.

Podnikatelské subjekty i spotřebitelé v současné době přikládají společenské odpovědnosti podniků velkou váhu, přičemž povědomí odběratelů a spotřebitelů o konceptu společensky odpovědné firmy roste. Tyto subjekty mají zájem být o problematice informováni. Dle recitálu 10 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 občané Unie a subjekty občanské společnosti upozornili na skutečnost, že nerostné suroviny potenciálně přítomné ve spotřebitelských výrobcích nepřímo spojují spotřebitele s konflikty mimo Unii, které mají vážné dopady na lidská práva.

Zveřejnění výsledku kontroly včetně jména podnikající fyzické osoby nebo názvu právnické osoby jako "společensky odpovědné firmy", která naplňuje povinnosti uložené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821, bude mít pozitivní dopad na dobré jméno dotčené firmy a přispěje k transparentní aplikaci zmíněného nařízení. Naopak zveřejnění výsledku kontroly firem, které nenaplnují povinnosti dané nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 by mělo být pro firmy dostatečnou hrozbou a současně motivací k uvedení svého dodavatelského řetězce a vnitřních systémů řízení do souladu s požadavky nařízení. Firma tak vyše veřejnosti jasný signál, že podniká všechny kroky vedoucí k vyloučení zapojení svého dodavatelského řetězce do společensky neodpovědné těžby surovin.

Firmy, které splní povinnosti stanovené nařízením, a které tudíž v případě, že budou vybrány ke kontrole, budou na seznamu uvedeny v pozitivním světle, mohou potom tohoto zveřejnění využít k upevnění pozice na trhu. Význam kampaní firem spojených se společenskou odpovědností roste a uvedení informací o společenské odpovědnosti na internetových stránkách firem je v současné době téměř pravidlem.

Následné kontroly dovozců se budou v souladu s článkem 11 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 provádět na základě přístupu založeného na posouzení rizik. Implementace tohoto nařízení zároveň předpokládá, že za určitý časový cyklus budou zkontrolováni všichni dovozci překračující prahové hodnoty objemů dovozu – tedy také ti dovozci, u nichž se na základě minulých následných kontrol a/nebo dovozních profilů má za to, že představují nejmenší riziko, přičemž četnost kontrol by měla být vyšší v prvních letech implementace. Zároveň se nepředpokládá vysoké číslo dovozců přesahujících prahové hodnoty objemů dovozu. V praxi by tak nemělo docházet k situaci, kdy dovozce s nižším rizikem nebude po delší časové období na veřejném seznamu uveden a nebude tak oproti ostatním zveřejněným subjektům zvýhodněn nebo naopak znevýhodněn.

V případě nepodnikající fyzické osoby se nepředpokládá soustavně vyvíjená činnost jako dovozce průmyslových surovin nebo kovů realizovaná ve velkých objemech (v praxi není tato činnost

ani možná, neboť by se jednalo o živnost dle živnostenského zákona, respektive podnikání dle občanského zákoníku). Nepředpokládá se tedy dostatečné zapojení nepodnikajících fyzických osob do dodavatelských řetězců (situace, kdy by výrobní firma průmyslové suroviny a kovy soustavně odebírala od dovozce jako fyzické osoby). Lze navíc předpokládat, že jméno dovozce jako fyzické osoby není všeobecně známo (na rozdíl od názvu firmy) a zamýšleného cíle motivace k nápravě by tak nemuselo být dosaženo. Zveřejnění kontrolovaného subjektu se proto týká pouze podnikajících fyzických osob a právnických osob.

Zmíněný předpoklad potvrzují také data dovozu předmětných surovin a kovů. V roce 2018 bylo mezi dovozci 8 nepodnikajících fyzických osob. Jejich dovozy však byly nevýznamné a nepřekročily tak hranice dovozu dané přílohou I nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821. Obdobný výsledek platí také pro podnikající fyzické osoby. Stanovené hranice dovozu v roce 2018 překročily pouze právnické osoby (v počtu 20-30 dovozců). Tento stav předpokládáme shodný také v dalších letech.

Avšak v případě, že by nepodnikající fyzická osoba byla i přesto v budoucnu kontrolována, lze v případě nesoučinnosti s kontrolujícím orgánem uplatnit ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů, tedy udělit pokutu za přestupek až do výše 500 000 Kč, resp. 200 000 Kč (§ 15 odst. 2 kontrolního řádu). Mezi povinnosti kontrolované osoby dle § 10 odst. 2 kontrolního řádu patří také povinnost podat ve lhůtě určené kontrolujícím písemnou zprávu o odstranění nebo prevenci nedostatků zjištěných kontrolou, pokud o to kontrolující požádá. Rovněž nesplnění této povinnosti může být důvodem k udělení pokuty dle § 15 odst. 1 písm. a) kontrolního řádu. Výše uvedená ustanovení lze samozřejmě uplatnit taktéž vůči kontrolovaným podnikajícím fyzickým osobám nebo právnickým osobám.

K § 6 odst. 1 písm. a)

Toto ustanovení stanovuje skutkovou podstatu přestupku spočívajícího v porušení ustanovení čl. 2 nařízení Rady (ES) č. 2271/96, které ukládá osobám zde uvedeným uvědomit Evropskou komisi nebo ministerstvo v případě, že právní předpisy vyjmenované v příloze nebo opatření na nich založená nebo z nich vyplývající přímo nebo nepřímo poškozují hospodářské nebo finanční zájmy těchto osob, a to do 30 dnů ode dne, kdy se o tom dozvěděli.

K § 6 odst. 1 písm. b)

Toto ustanovení stanovuje skutkovou podstatu přestupku spočívajícího v porušení povinnosti stanové v čl. 5 nařízení Rady (ES) č. 2271/96, které ukládá povinnost nevyhovět jednáním ani vědomým opomenutím požadavkům nebo zákazům, včetně předvolání zahraničních soudních orgánů, přímo nebo nepřímo založeným na právních předpisech uvedených v příloze k tomuto nařízení nebo na opatřeních na nich založených nebo z nich vyplývajících.

K § 6 odst. 2

Tímto ustanovením má být vyhověno povinnosti vyplývající pro Českou republiku z čl. 9 nařízení Rady (ES) č. 2271/96.

Jako forma sankce je určena pokuta. Výše stanovených pokut je odstupňována s ohledem na druh porušené právní povinnosti a v souladu se zásadou rovnosti subjektů je shodná pro fyzické, právnické i podnikající fyzické osoby.

Ve snaze zabezpečit ochranu jednotlivců, kteří jsou extraterritoriálními účinky právních instrumentů třetích států zasaženi, se nejeví jako proporcionální, aby takoví jednotlivci, pokud opomenou bez zbytečného odkladu informovat o těchto extraterritoriálních účincích, byli postiženi příliš vysokými pokutami, a to zvláště s přihlédnutím k obvyklé cenové hladině v České republice.

K § 7

Ve společných ustanoveních k přestupkům je stanoven orgán, který bude dle tohoto zákona přestupky projednávat. Tímto orgánem bude Ministerstvo průmyslu a obchodu.

K § 8

V zájmu právní jistoty se navrhuje ponechat určitou legisvakanci, tj. návrh zákona stanoví účinnost později, než dnem jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů ČR. Proto se navrhuje, aby zákon nabyl účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení. Výjimkou jsou vybraná ustanovení vztahujících se k implementaci nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821. Tato ustanovení by měla nabýt účinnosti v den použitelnosti uvedeného nařízení pro dovozce, tedy 1. ledna 2021. Odložená účinnost je tedy dána dnem použitelnosti části nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 (1. leden 2021 dle článku 20 odst. 3 uvedeného nařízení).

Ministerstvo průmyslu a obchodu využije přechodné doby mezi platností a použitelností nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 k informačním akcím. K účinnému a cílenému informování podnikatelských subjektů může pomoci přístup Ministerstva průmyslu a obchodu k informacím Generálního ředitelství cel o předmětných dovozech. Z tohoto důvodu se navrhuje, aby ustanovení o poskytování informací Generálním ředitelstvím cel nabylo účinnosti již patnáctým dnem po vyhlášení zákona.

V Praze dne 18. listopadu 2019

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.

Ministr průmyslu a obchodu:

doc. Ing. Karel Havlíček, Ph.D., MBA, v. r.